

PERSOON

Kaire Varrak – loovalt ja tundlikult IT-maailmas

Psühhoterapeut ja personalijuht Kaire Varrak on alati värsketest ideedest tulvil. Midagi on teksil, midagi tehtud, teelolijana seob ta nõtkelt psühholoogiat kõige innovaativisema valdkonnaga Eestis – IT-ga. Viimase viie aastaga on ta Proeksperdi personali kasvatanud kahekordseks ja vestelnud tööintervjuudel suurema osaga Eesti IT-töötajate paremikust.

TEKST: TIINA SAAR

FOTOD: MEELI KÜTTIM

Minu kokkupuude Kairega saab alguse palju varem kui seesinane intervjuu. Siis oli aasta 2004 ja tegevuskohaks värbamisfirma CV-Online'i koosolekuruum, kus me müügijuhiks pürgivaid kandidaate intervjuerisime. Olime seda koos õhinal ette valmistanud ja tundus, et õnnestunult, sest ruumis oli kuhjaga sünergiat, sai naerda, oli põnev ja lõpuks eraldusid ka terad sõkaldest. Vahepeal on Kaire tööalane teekond teinud läbi huvitavaid käänakuid ja mul on au olla kuulaja ja ülestähendaja rollis.

LEIUTAJA USKU HEA NÕID

Vaevalt leidub inimesi, kes teaksid kindlalt juba väikesest peale, et soovivad ühel hetkel töötada IT-firmas personalijuhina. Kuid Kaire lapseõlvest võib leida märke, et just selline eneseteostus sobib tema ellu. Ta mäletab, et armastas lapsena organiseerida mängu, oli sõbralik, avatud ja tulvil ideid. "Ma võisin teisi oma mõtetega kaasa haarata, koguda enda ümber mõnusa seltskonna, võib-olla seostub see võimega värvata inimesi, meelitada neid ettevõttesse ühe eesmärgi nimel tegutsema," arutleb Kaire.

Ta ei mäleta, et oleks väiksena mõtisklenud mõnest konkreetsest unelmate ametist nagu baleriin või juuksur, küll aga unistas ta saada heaks nõiaiks. Selliseks muinasjutunõiaks, kes suudab asju korda teha, imesid korda saata. Veel tahtis ta saada leiutajaks, sest tundus pööraselt huvitav mõelda välja uusi asju. Kaire sõnul on ta paljuski kodust kaasa saanud väärtuse

õppida ja püüelda elus suurte eesmärkide poole. "Haridust ja nutikust hinnati meie peres kõrgelt, nagu ka seda, et inimesed teeksid seda, mida nende süda ihkab," analüüsib naine, kes just seetõttu polegi kartnud erinevatel perioodidel võtta ette suuri asju. Samas ei tee ta asju ülejala, vaid ikka korralikult, nii et enne mustand ja siis puhtand. Veel on Kaire kodust seljakotti pakkinud kiiruse ja suuremeelsuse. Talle meeldib hoolitseda inimeste eest, et nad end hästi tunneksid. Ja nagu ühes heas muinasjutus, saab ta neid rolle oma praegusel töökohal ka kanda. Asjade seesuguses käigus on Kaire arvates suur roll sellel, et ta on teelolija ja kulgeja. Usaldades elu ja olles spontaanne, on elu teda kandnud huvitavatesse kohtadesse.

TEISEL KATSEL PSÜHHOLOOGIKS

Keskkooli lõpus saabus selgus, et psühholoogia on see, millega Kaire end tulevikus siduda tahab ja nii asus ta Tallinna Ülikooli kliinilist psühholoogiat õppima. Personalijuhtimisest ta tol ajal veel ei mõelnud, juhtimise asemel paelus loomine ja inimeste aitamine suhtelabürintides. "Kokku kulus magistrakraadi saamiseks kümme aastat, sest ühel hetkel kadus fookus, miks ma õpin," purustab naine illusiooni sirgjoonelisest hariduskarjäärist. Selle asemele tuli põnev tööelu ja järelemõtlemise aeg, mis kokkuvõttes tõi tagasi selguse ja suure huvi akadeemilise hariduse vastu. "Olin õppimisest vaimustuses ja kõik, mis tegin, tuli hästi välja," räägib psühholoogiat teadusena huvita-

vaks pidav naine. Magistrakraadi omandamisega paralleelselt asus Kaire õppima gestaltterapeutiks Taani koolkonnas ja ei jätnud enne kui psühhoterapeudi diplom taskus. Ehkki eksami läbis ta väärtuslike õppetundide saamise nimel teisel katsel: "Esimesel korral läksin mütsiga lööma, arvasin, et on vaid vormistamise küsimus."

Uurides, kui toetavaks peab Kaire oma haridust personalitöös, selgub, et on vahel mõtisklenud, kas ei peaks selleks tööks olema rohkem teadmisi majandusest, IT-st ja õigusest: "Siis jälle mõtlen, et äkki on see mingi pilt, milline peab personalijuht olema meie ühiskonnas ja olen endale võtnud voli olla teistsugune," arutleb Kaire, "majandus ja õigus ei ole minu valdkonnad, see-eest on mul tugev humanistlik taust ja psühhoterapeudi kogemused, mis aitavad mõtestada lahti, miks asjad on sellised nagu nad on ning suunata paremuse

Eeldame, et inimesed on head, ehkki mõne jaoks on see mõistetamatu

poole." Ja nagu heas organisatsioonis, kus on piisavalt sünergiat, on ka Proeksperdis kõik muu vajalik olemas, mida Kaire oma psühholoogi teadmis-

tega täiendada saab. Tööalase sümbioosi leidmine on olnud siiski pikem ja olulisi õppetunde pakkuv rännak.

IT-VALDKONDA TULEK

Kuue teistaastaselt pidas Kaire suviti lilleseadja ametit, kuid muljetavaldavaid lillenimesid enam ei mäleta. Olulisem oli see, et töö tuli endal selgeks õppida ja esimesed kimbud tagaruumis kokku puserdada, enne kui põhivõtted selgeks said. Uue õppimist ning tundmatus kohas vettehüppamist on küllaldaselt pakkinud ka Kaire edasised töökohad. Nii sattus ta kohe ülikooli kõrvalt tööle IT-firmasse sekretäriks. Algul suveasendajaks ja hiljem juba pikemaks ajaks. Huvi tarkade klubi maailma vastu aitas kiiresti arenevas ja innovaativses maailmas hakkama saada ja edasi liikuda. Nii tulid veel mitmed IT-firmad, Hansaraamale lisaks Columbus IT ja Microlink, kuni tuli pakkumine asuda erialasele tööle CV-Online'i värbamiskonsultandiks. "CV-Online oli hea õppetund, sest tuli julgeda teha asju, mida varem polnud teinud ja julguse olemasolul tuli ka kogemus," räägib kaks aastat kohalikele ja

rahvusvahelistele ettevõtetele personali otsinud värbamisspetsialist. CV-Online'i järel tuli aga riigisektori kogemus – koolitusjuhi koostiseministeriumis.

Kaheaastane kogemus õpetas Kairele seda, et riigiasutus ei ole tema teema: “Kui erasektoris tehakse asju selleks, et see on kasulik, siis riigisektoris sageli asjade tegemise pärast.” Kui koolitusjuhina tuli tal tellida koolitusi mitte vajadusest, vaid selleks, et nüüd on raha üle või leppida süsteemiga, et kuskil on asjad tutvuste alusel juba otsustatud, sinna juurde täita ohtralt tabelleid, hakkas see lõpuks terve mõistuse ja õiglustunde peale. Pärast sellist kogemust kaalus naine hoopis lektoriametit ülikoolis, siis aga tuligi Proeksperdi pakkumine. “Nemad otsisid personalijuhti äsja loodud kohale ja mina ilma personalijuhtitöö kogemusest sobisin neile,” räägib naine töösuhte algusest ja koos õppimisest. “Suur rõõm oli erarektoris tagasi olla ja pealegi IT-firmas, kus on nutikad inimesed, hea huumor ja vahetu õhkkond,” on Kaire veendunud ühisosas leiutajausku IT-töötajate ja enda vahel. Ta on veendunud, et IT valdkond on viimasel kümnendil suuri arenguid läbi teinud. Pat-siga nn kapitagustest asjaarmastaja tüüpidest on saanud intelligentset, avatud ja lahedad inimesed. “See valdkond on *cool* ja tõmbab ligi lahedaid noori,” sõnab mitu aastat karjäärpäevadel “Võti Tulevikku” noori värvanud naine.

Selles valdkonnas on Kaire jaoks suurim väärtus see, et hästi oluline on inimene, mitte tema roll. Inimesi tuleb erilise hoolega kohelda, siis sünnivad ka silmale nähtavad väärtuslikud tulemused. Avaliku sektoriga Kaire lõplikult kontakti siiski kaotanud ei ole, vaid tegutseb aastaid põhitöö kõrvalt psühholoogina politsei valdkonnas.

VISSADA TÖÖINTERVJUUD

Kaire algusaegade missiooniks Proeksperdis saigi peamiselt talentide värbamine. Seda ei tehtud kunagi range süsteemi järgi, kui välja arvata isiksus- ja intelligentsustestid. “Püüame intervjuul luua meeleolu, mis meil tavapäraselt valitseb ja vaadata, kas intervjuueeritav sobib siia õhkkonda. Lõõbime omavahel ega püüa olla teistsugused. Kandidaadi jaoks ei ole see piinapink, vaid võrdne läbirääkimine,”

räägib personalijuht. Tööle võetakse see, kellele firma sobib ja vastupidi. Vaid mõnel juhul on tekkinud intervjuueeritavaga tugev vastuseis ja seegi on värbajate arvates indikatiivne. Näiteks ei võeta Proeksperdi tööle usaldamatuid inimesi, küll aga võib intervjuule tulla pitsaga ja selle eelnevalt ära süüa kööginurgas, nagu on korra Kaire praktikas juhtunud. Töö sai see kandidaat sellegipoolest.

Avatud värbamine kajastab Proeksperdi olemust täielikult. “Anname inimesele usalduskrediidi. Meil ei ole nii, et algul kontrollime ja jälgime ning kui usalduse välja teenib, siis alles saab kõik hüved. Eeldame, et inimesed on head, ehkki mõne jaoks on see mõistetamatu.”

Kahtlustamine ja usaldamatus Proeksperdi kultuuri ei sobi, on 500 töointervjuud ettevõttes läbi viinud ja sadakond inimest tööle värvanud naine kindel. Juba seetõttu, et firmas ei lukustata sahtleid, ühisraha võib olla suures kassas ja igapähele on kontorisse ööl kui päeval ligipääs. Kaire sõnul on märgiks seegi, et täpsus ja ausus on selles ettevõttes au sees, et **Ampstopis?** alati raha klapib ning mingeid probleeme pole tekkinud.

Ametlik katseaeg on neli kuud, kuid Proeksperdis üks kuu, mille jooksul inimene end tõestama peab. Kui sel perioodil midagi juhtub, saab ta veel aega, et end paremuse suunas lihvida. Uue töötaja käe hoidmine ei ole ettevõttes väga levinud. “Viskame vette, üle ei hoolitse ja kui hakama saad, siis järelikult sobid,” kirjeldab Kaire firma mõtteviisi, “samas on siinsed inimesed sõbralikud, kui uuel töötajal abi on vaja.”

LUMIVALGEKE JA SEITSE PÖIALPOISSI

Kaire räägib oma praegusest rollist, mis on välja kasvanud värbamisest töötajate eest hoolitsemiseni. Viskan nalja, et ta on nagu Lumivalgeke seitsme põialpoisiga muinasjutust. Ta mõonab, et võrdluses on iva sees, kord oli isegi juht vastanud huumoriga, kui Kaire uute väljakutsete ja ülesannete järele uuris: “Kas inimesed armastavad sind? Kui jah, siis see ongi kõik, mida sa pead tegema.” Armastuse hoidmine seisneb aga avatud kultuuri hoidmises, mis polegi Kaire sõnul lihtne, kui ettevõtte pidevalt kasvab ja personal uueneb. Praegu vaadatakse üle kogu ette-

võtte strateegia, juurutamisel on mitmed süsteemid, mis aitaksid inimeste vajadusi veelgi paremini selgeks teha, neid õigetele kohtadele tööle suunata ja hoolitseda nende töötingimuste eest. Näiteks on rakendamisel uus arenguvestluste süsteem Small Improvements, mis peaks juhte aitama. See on internetis olev tarkvara, mille abil saab kogu ettevõtte arenguvestluste süsteemi muuta läbipaistvaks. Lisaks on plaan luua nn talendid koju programm, et need, kes on aegade jooksul ettevõttest ära läinud, leiaksid tagasitee näiteks juhtivasse rolli.

Kuna organisatsioon on pidevalt kasvanud, on töökultuur Kaire sõnul väljunud sümpaatsest boheemlusest ja otsimas oma uut nägu. "See kõik ei tähenda aga, et kliima jäisem oleks, ikka on meie puhkenurk see, kuhu võib tulla ka halva tujuga ja rääkida kolleegidele et "kopp on ees", saab väljendada pahameelt ja käia välja ideid, igaüks saab selles ettevõttes olla tema ise," kinnitab Kaire. Suuremaid ahhaa-elamusi talle kui psühhoterapeutidele oli ettevõttes meeskonnatreening, kus ta kuulis muidu introvertselt IT-rahvalt südamlikumaid ja sügavamaid kommentaare ning eneseanalüüsi kui eales varem oli kuulnud enesearengurühmades.

Ehkki Kairele oli algusaastal kummaline see, et elu tuksub aeglasemas taktis kui energilise loomuga naine harjunud oli, on ta nüüdseks sellest mõttelaadist aru saanud. "See on valdkond, kus iga inimene on väärtuslik, ta võib leiutada midagi geniaalset, mis toob ettevõttele suurt kasu. Et IT-inimene saaks luua, peab tal olema pehme tool, lõõgastumisvõimalused, puuviljad vaagnal ja ilus keskkond." Vahel on juhtunud, et entusiastlikud töötajad tulevad nädalavahe- tusel kokku, istuvad kasti õllega maha ja programmeerivad mõne väärtusliku

See, mis inimeste vahel toimub, ei lähtu ühestki paberist, seda peab oskama tajuda

"lisavidina" kliendi tarkavarale. Lihtsalt niisama. Julgen küsida, kas ölu on ka ettevõttelt ja saan jaatava vastuse. Mis omakorda ei tähenda, et keegi seda kuritarvitaks või tööajal ebaadekvaatne oleks. Kaire sõnul ei pruugi IT-inimesed teha suuri sõnu, kuid on usaldusväärsed ja seetõttu saab ettevõtte toimida nagu

Kaire Varrak

üksmeelne pere. Täiesti ametlikult on välja hõigatud, et probleemidega saab pöörduda Kaire poole ja see on roll, mis paelub kogemustega psühholoogi lisaks põhitööle: "Leian, et nii kodune elu kui suhted töökohal mõjutavad töö kvaliteeti ja olen hea meelega nõus oma psühholoogioskusi rakendama heade suhete teenistusse."

KAUBAMÄRGIKS INIESTE NÄGEMINE

Uurin, milline on Kaire kaubamärk personalijuhina ja saan vastuseks, et mul on rasked küsimused. Viivukese pausi järel nendib ta siiski, et seesama psühhoterapeudi taust, inimeste nägemise võime. "Saan suhete dünaamikale pihta, see, mis inimeste vahel toimub, ei lähtu ühestki paberist, seda peab oskama tajuda." Veel usub Kaire, et on ideede müümises hea, suudab eesmärke siduda sellega, mis on ka inimesele oluline. Kui Kaire võimuses oleks juhtidele pidada meistriklassi, oleks selles ainult üks õppeaine – isiksuse areng. "See, mis on isiksusena sinu kiiksud, mõjutab suhtumist teistesse, eneseväljendust,

läbisaamist, meeskonnatöö tegemist. IT-sektoris tundub olevat palju inimesi, kes on sellest aru saanud. Nad käivad enesearengukursustel, loevad, tunnevad suurt huvi isiksuse arengu vastu." Esoteerikat peab Kaire ka enda elus maisuse kõrval oluliseks osaks. Ehkki ta elab ja hingab headest sõprussuhetest, vajab ta laadimiseks üksiolemise aega – mitte midagi tegemist, mere või metsa vahtimist. Veel võib Kaire päevadest leida hea muusika ja söögi nautimist ning regulaarset ter- visesporti.

Unistustele mõtlemine viis Kaire ühel päeval mälu- pildini, et kunst on olnud lapsepõlves ta elus olulisel kohal. Sellest sai alguse sel aastal EKA-s joonistamas ja maalimas käimine. Need, kes Kaire taiesid Facebookis juhtusid nägema, olid "asitõendite" üle meeldivalt üllatunud.

Kui teda karjäär veel kuhugi kandma peaks, käib mõte läbi teadusasutuse, inspireeriva valdkonna, intellektuaalse kapitali. Elu on näidanud, et tema mõtetel on kalduvus elus teostuda. Seniks kuni õige aeg käes, teostab ta end rõõmuga Proeksperdis, tehes sinna juurde ka igapäevast psühhoterapeudi tööd ning pidades lektori ametit Tallinna Ülikoolis ja Holistilise Teraapia Instituudis.